

TUẦN 3-4

Chuyên đề:

PHÂN TÍCH NHÂN VẬT TRONG TÁC PHẨM TỰ SỰ DÂN GIAN

I.Tác phẩm tự sự dân gian/ truyện dân gian:

-Thể loại tự sự dân gian: Thần thoại, sử thi, truyền thuyết, truyện cổ tích, truyện ngụ ngôn, truyện cười, vè, truyện thơ.

-Tác phẩm tự sự dân gian:

Chiến thắng Mtao Mxây(Trích Đăm Săn- sử thi Tây Nguyên).

Truyện An Dương Vương và Mị Châu- Trọng Thủy.

Tấm Cám...

II.Phân tích nhân vật trong tác phẩm tự sự dân gian:

1.Tóm tắt tác phẩm tự sự dân gian (dựa theo nhân vật chính):

	Chiến thắng Mtao Mxây (Sử thi)	Truyện An Dương Vương và Mị Châu- Trọng Thủy (Truyền thuyết)	Tấm Cám (Truyện cổ tích)
Xác định nhân vật chính.	Đăm Săn	An Dương Vương	Tấm
Lao nhân vật chính	-Tù trưởng, bị Mtao Mxây cướp vợ Hơ Nhị.	-Thục , tên Phán, vua nước Âu Lạc	-Mồ côi, sống với dì ghẻ, là mẹ Cám.

Chọn các sự việc cơ bản xảy ra với nhân vật chính và diễn biến của các sự việc đó.	-Đăm Săn trong trận đánh với M tào Mxây. -Đăm Săn cùng nô lệ ra về sau chiến thắng. -Đăm Săn ăn mừng chiến thắng.	-An Dương Vương xây thành nhiều lần nhưng đều bị lở. -Vua được thần Kim Quy giúp xây thành và cho vượt để làm lấy chế nô thần. -Nhờ nô thần, vua đánh thắng Triệu Đà lần thứ nhất. -Vua chủ quan khi Triệu Đà đem quân đánh lần thứ hai -Thua trận,vua mang con bỏ chạy, nhờ thần Kim Quy cứu và chém chết Mị Châu.	-Cuộc sống hàng ngày của Tấm. -Cuộc đấu tranh quyết liệt của Tấm để giành lại sự sống và hạnh phúc. -Tấm trở về và đoàn tụ với vua.
Tóm tắt hành động, lời nói, tâm trạng của nhân vật theo diễn biến của các sự việc trong truyện.			

1. Nhân vật Đăm Săn:

a.Đăm Săn trong cuộc chiến với Mtao M xây:

-Nguyên nhân:

Nhân lúc Đăm Săn cùng các nô lệ lên rẫy, Mtao Mxây đã đến phá buôn làng và bắt Hơ Nhị về làm vợ.

Đăm Săn tổ chức đánh trả để cứu vợ về.

-Vẻ đẹp Đăm Săn:

Can đảm và tinh thần thượng võ:

Chủ động đến nhà Mtao Mxây “thách” đọ đao.

Lời lẽ quyết liệt, đe dọa, không chấp nhận chối từ.

Quan niệm không lừa đánh kẻ thù lúc chúng chưa sẵn sàng.

Nhường kẻ thù “múa” khiên trước.

Tài năng và sức khỏe:

Bình tĩnh, tự tin không nhúc nhích trước “miếng múa” khiên của Mtao Mxây.

Hành động múa khiên dũng mãnh: luôn ở thế tấn công; nhanh, bất ngờ; có sức phá hoại...

Quyết đoán và không thỏa hiệp:

Lời cầu cứu Ông Trời.

Hành động: ném chày mòn; “đâm phập...cắt đầu Mtao M xây...”

b.Đăm Săn cùng nô lệ ra về sau chiến thắng:

-Cách ứng xử của người tù trưởng anh hùng: Kêu gọi mọi người “đi theo” để xây dựng và phát triển buôn làng giàu mạnh.

-Lời kêu gọi ngắn gọn, tha thiết.

-Kết quả: Mọi người tuyệt đối tin phục theo chàng.

c.Đăm Săn ăn mừng chiến thắng:

-Mục đích:

- Cúng thần: cầu sức khỏe+bình an; mừng năm mới.

- Cầu tổ tiên.

=> Chiến thắng.

-Tổ chức tiệc tùng: Khách đông nghịt; đồ ăn uống linh đình; kéo dài suốt mùa khô.

-Tiếng tăm Đăm Săn lừng lẫy←Sức mạnh, vẻ đẹp (hình thể, sức khỏe)□sùng bái+ngưỡng mộ.

=> Tóm lại: Đăm Săn- tù trưởng hùng mạnh, mang vẻ đẹp thời đại...

*Nghệ thuật:Ngôn ngữ trang trọng, giàu hình ảnh, giàu nhịp điệu với so sánh và phóng đại được sử dụng có hiệu quả cao .

2. Hình tượng An Dương Vương:

a.An Dương Vương có công trong sự nghiệp dựng nước Âu Lạc:

-ADV họ Thục, tên Phán, vua nước Âu Lạc.

-ADV dời đô và xây thành Cổ Loa ở đất Việt Thường:

•“...hễ đắp tới đâu lại đổ tới đó” -> Công việc khó khăn-> Kiên trì.

•“...lập đàn trai gái cầu đảo bách thần” -> Thần linh (cụ già, Rùa Vàng <-chi tiết thần kì) giúp vua xây xong thành.

=>Ý nghĩa:

•Công việc của vua là chính nghĩa.

•Thái độ nhân dân: Đồng tình; tự hào.

=>Bài học: Cảnh giác giữ nước.

b.An Dương Vương mất cảnh giác, chủ quan khiến cơ đồ nhà nước Âu Lạc “đắm biển sâu”:

- Vua vô tình gả con gái là Mị Châu cho con trai Đà là Trọng Thủy.

Nhận lời cầu hoà, nhận lời cầu hôn => Cuộc hôn nhân Mị Châu- Trọng Thủy thực chất là nhằm mục đích xâm lược. Triệu Đà sẵn có âm mưu đen tối, An Dương Vương mất cảnh giác đã nhận lời .

Cho Trọng Thủy ở rể => Đó là sự mất cảnh giác trầm trọng hơn, tạo cơ hội cho kẻ thù tự do thám thính bí mật quốc gia.

- Đà cử binh sang đánh .Vua cậy có nỏ thần, vẫn điềm nhiên đánh cờ. Thấy lấy thần đã mất, vua đặt Mị Châu ngồi đằng sau ngựa rồi cùng nhau chạy về phương Nam. Đường cùng, vua cầu cứu Rùa Vàng... => Chủ quan, khinh địch...dẫn đến thất bại nhanh chóng .

- Vua bèn tuốt kiếm chém Mị Châu .

- + Nhà vua đứng về phía công lý và quyền lợi dân tộc để xử án.
- + Thể hiện sự dứt khoát, quyết liệt và sự tinh ngộ muộn màng của nhà vua.
- + Gợi sự thảm khốc của chiến tranh.

=> Bài học: Việc giải quyết thấu đáo mối quan hệ giữa quốc gia và gia đình , chung và riêng, tình cảm cá nhân và tình yêu nước

=>Bi kịch nước mất nhà tan.

Vua cầm sừng tê bảy tấc, Rùa Vàng rẽ nước dẫn vua đi xuống biển=>Thể hiện thái độ và tình cảm của nhân dân đối với nhân vật lịch sử .

=> Đánh giá: Cách lý giải nguyên nhân việc mất nước Âu Lạc=> Bài học giữ nước...

***Nghệ thuật :**

- Kết hợp nhuần nhuyễn giữa cốt lõi lịch sử và các yếu tố kì ảo.
- Sử dụng các chi tiết giàu ý nghĩa biểu tượng.
- Xây dựng được các nhân vật truyền thuyết tiêu biểu.

3. Hình tượng Tấm:

a. Hoàn cảnh của Tấm.

-Mồ côi ở với dì ghẻ là mẹ của em Cám.

-Phải làm lụng vất vả.

→ Mâu thuẫn gia đình phụ quyền:

•Mẹ ghẻ- con chồng.

•Chị em cùng cha khác mẹ.

→Xung đột xã hội: Tốt-xấu/ Thiện-ác.

b.Tấm là cô gái hiền lành, yếu đuối, cam chịu.

- Đi bắt tép: Tấm chăm chỉ bắt được đầy giỏ nhưng bị Cám lừa biếng lười lấy hết sạch giỏ tép, cướp lấy phần thưởng.

→ Tấm ngồi khóc và được ông Bụt tặng cho con cá bống.

- Đi trăn trâu: Tấm bị mẹ con Cám lừa đi trăn trâu ở cánh đồng xa rồi ở nhà làm thịt cá bống ăn.

→ Tấm khóc và bụt hiện lên mách Tấm cho xương cá vào bốn cái lọ chôn vào bốn chân giường.

- Đi xem hội: Tấm bị mẹ con Cám bắt ở nhà nhặt thóc ra thóc, gạo ra gạo, không có quần áo mới.

→ Tấm lại khóc, Bụt hiện lên, sai đàn chim sẻ xuống nhặt thóc, cho Tấm quần áo, giày, xe ngựa đi trải hội. Tấm gặp vua và trở thành hoàng hậu.

⇒ Tấm bị mẹ con Cám tước đoạt trắng trợn cả vật chất và tinh thần. Nhưng Tấm chỉ biết cam chịu, bật khóc mỗi lần bị ức hiếp, chà đạp. Tấm luôn trong thế bị động và không có ý thức phản kháng.

⇒ Sự xuất hiện của Bụt là yếu tố kì ảo, là sự hóa thân của nhân dân bênh vực, bảo vệ kẻ yếu, đứng về phía cái thiện.

c. Tấm - cô gái mạnh mẽ, quyết liệt chống lại cái ác:

- Tấm về ăn giỗ cha: Bị mẹ con Cám lừa trèo lên cây cau rồi chặt gốc cau. Tấm ngã lăn ra chết.

- Tấm hóa thân: Chim vàng anh □ cây xoan đào; khung cửi => cây thị - quả thị => người:

- Tấm hóa thành chim vàng anh hát cho vua nghe, chui vào tay áo vua. Tiếng hát của chim “Giặt áo chồng tao thì giặt cho sạch...chớ phơi bờ rào, rách áo chồng tao” là lời báo hiệu cho sự trở về của Tấm. Mẹ con Cám giết thịt chim vàng anh.

- Tấm hóa thành cây xoan đào tỏa bóng mát cho nhà vua. Mẹ con Cám chặt cây làm khung cửi.

- Tấm hóa thành con ác trên khung cửi, trực tiếp tuyên chiến với kẻ thù “Cót ca cốt kết, lấy tranh chồng chi, chị khoét mắt cho”. Mẹ con Cám sợ hãi đem đốt khung cửi.

- Tấm hóa thành quả thị, hằng ngày bước ra giúp bà hàng nước quét dọn, tằm trầu, gặp lại nhà vua và trở về cung làm hoàng hậu.

⇒ Tấm vẫn luôn ở cạnh nhà vua, thực hiện bổn phận của một người vợ.

⇒ Quá trình đấu tranh, phản kháng mạnh mẽ, quyết liệt không khoan nhượng của Tấm. Tấm không còn nhu mì, yếu đuối, chỉ biết khóc khi bị bắt nạt, biết trông cậy vào sự giúp đỡ của Bụt mà đã kiên cường chống lại.

⇒ Ý nghĩa: Những lần hóa thân của Tấm cho thấy sức sống mãnh liệt của cái thiện trước cái ác.

c. Tấm ra tay trừng trị cái ác.

- Tấm trở về cung trong sự ngỡ ngàng và sợ hãi của mẹ con Cám=>Tấm trừng phạt...

⇒ Hành động trừng phạt này phù hợp với quá trình trưởng thành, đấu tranh của Tấm.

⇒ Thể hiện ước mơ của nhân dân về một xã hội công bằng, về quan niệm sống “ở hiền gặp lành, ác giả ác báo”.

*** Nghệ thuật xây dựng nhân vật:**

- Xây dựng những mẫu thuẫn có sự tăng tiến để thể hiện sự phát triển trong hành động nhân vật.

- Xây dựng hai tuyến nhân vật đối lập để khắc họa nhân vật.

- Sử dụng các yếu tố thần kì.